

הלכות נטילת ידים לסעודה - ג ברכת על נטילת ידים

שבת כג, א

מאי מברך. מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של חנוכה. והיכן צונו, רב אויא אמר, מלא תסור.

פסחים ז, ב

כל המצות מברך עליהן עובר (קודם, רש"י) לעשייתן.

שוע"ר סי' ו

ב יש נוהגים, כשמשימין בבוקר ורוצים לילך תיכף ומיד לבית הכנסת להתפלל, ממתנינים לברך על נטילת ידים עד בואם לבית הכנסת.

שוע"ר סי' ו

ב יש נוהגים כשמשימין בבוקר ורוצים לילך תיכף ומיד לבית הכנסת להתפלל ממתנינים לברך על נטילת ידים עד בואם לבית הכנסת, ומסדרין ברכות על נטילת ידים עם שאר ברכות השחר, מפני שעיקר תקנת נטילת ידים בשחר הוא כדי להתקדש ולטהר ידיו קודם עבודתו, כמו כהן שהיה מקדש ידיו קודם עבודתו, וכיון שעיקר העבודה הוא להללו ולשבחו ולהתפלל לפניו, לכן קודם התפלה שייך לברך על נטילת ידים שאם אין תפלה אין נטילת ידים.

ג במה דברים אמורים כשהולכין לבית הכנסת תיכף אחר נטילת ידים ומתחילין מיד לסדר סדר הברכות, אבל אסור להפסיק בין נטילה לברכה בלימוד או בשום תפלה וכל שכן בדברים אחרים. ומי שרוצה להפסיק בינתיים, כגון אלו שאומרים תהלים קודם התפלה, וכן בימי סליחות שאומרים סליחות קודם התחלת התפלה, יזהר לברך על נטילת ידים בביתו תיכף אחר הנטילה.

שוע"ר סי' קנח

טז אף על פי שהנטילה היא מדברי סופרים, מברכין עליה אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת ידים. והיכן צונו, שנאמר לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל, ולפיכך כשאנו שומעים לדברי חכמים אנו מקיימים מצות ה' שצונו לשמוע אליהם. וזהו טעם כל הברכות שמברכין על מצות של דבריהם. ומן הדין היה ראוי לברך קודם הנטילה, שכל המצות מברכין עליהם עובר לעשייתן, אלא שלפעמים אין ידיו נקיות, כגון היוצא מבית הכסא, לכך מברכין לעולם אחר הנטילה, שלא לחלק בין נטילה לנטילה. ועוד שגם הניגוב הוא מן המצוה כמו שיתבאר. ואף על פי שלפעמים אין צריך ניגוב, לא רצו לחלק בין נטילה לנטילה...

ואם שכח ולא בירך עד אחר הניגוב יברך אחר כך. ואף על פי שכל המצות שלא בירך עליהן עובר לעשייתן אינו מברך עליהן לאחר גמר עשייתן, מכל מקום מצוה זו כיון שלפעמים אי אפשר לברך עליה קודם עשייתה, כגון היוצא מבית הכסא, ומוכרח לברך אחר עשייתה, אין לחלק בה בין פעם לפעם, ולעולם יכול לברך אחר כך. אלא שלכתחלה מדקדקים לברך קודם הניגוב, הואיל וגם הוא מן המצוה, אבל עיקר הנטילה שמברכים עליה היא הנטילה לבדה שכבר נעשית.

ומכל מקום אם נזכר אחר שבירך המוציא שוב אינו מברך על נטילת ידים ... שכיון שהנטילה אינה אלא בגלל האכילה, כל שהתחיל לאכול שוב לא שייך לברך על הנטילה שכבר חלפה ועברה. ולא עוד אלא אפילו לא התחיל לאכול, לא שייך לברך אלא מיד אחר הנטילה ולא מופלג ממנה ... אין סברא כלל שיוכל לברך עליה לעולם אלא מיד אחר עשייתה.

יז כל האוכל בלא ניגוב ידים כאלו אוכל לחם טמא.

שוע"ר סי' רסג, קו"א ס"ק ג

שאף שהפסיק הרבה, יכול לברך, דאיזה גבול יש לדבר.

שו"ע סי' תלב

ה אם נזכר לאחר שגמר בדיקתו לגמרי, לא יברך כלום, שכל המצות מברכין עליהם עובר לעשייתן, אבל לאחר גמר עשייתן, היאך יברך וצונו לעשות מצוה פלונית ואינו עושה כלום, שכבר עשה.

סדר נטילת ידים לסעודה

ד ואחר ששפך ב' פעמים על יד זו ובי' פעמים על יד זו, מצות חכמים לשפשפן יפה זו בזו לטהרה יתירה. ולפי ששפשוף זה הוא מכלל מצות נטילת ידים, לכן יברך ברכת על נטילת ידים קודם שפשוף זה, כדי שתהא הברכה כמו עובר לעשיית המצוה, כשאר ברכות המצות, אף שאינה עובר לעשייתה ממש.